

Tieslietu ministra atvadu sveiciens maksātnespējas administratoriem 34

Olavs Cers, zvērināts advokāts, biedrības „Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācija” padomes loceklis, 2014. gada 20. janvāris 16:27

Tieslietu ministrs Jānis Bordāns pašreizējās valdības pēdējās dienās – 2014.gada 10.janvārī – iesniedzis Saeimā priekšlikumus maksātnespējas administratoru sistēmas pilnveidei, tas ir, grozījumus Maksātnespējas likumā, kas vērsti uz fundamentālām izmaiņām maksātnespējas procesa regulējumā.

Šie grozījumi, kas vispār nav tikuši diskutēti pirmajos divos lasījumos, ir iesniegti neilgi pirms Maksātnespējas likuma grozījumu skatīšanas Saeimas trešajā lasījumā, kas ir pretrunā kvalitatīvu tiesību aktu izstrādes un pieņemšanas kārtībai.

Olavs Cers.
Publicitātes attēls

Kā divi būtiskākie priekšlikumi jāuzsver administratoru pielīdzināšana valsts amatpersonai un administratoru sertifikācijas nomaiņa uz eksamināciju, tādējādi atņemot valsts deleģētās funkcijas biedrībai *Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācija* (turpmāk – Administratoru asociācija).

Ņemot vērā, ka apmēram puse no maksātnespējas procesa administratoriem ir zvērināti advokāti, tieslietu ministrs savos priekšlikumos gan norāda, ka «administratora amats ir savienojams ar zvērināta advokāta, kā arī zvērināta tiesu izpildītāja amatu». Taču tieslietu ministram Bordānam, kurš vienlaikus ir arī zvērināts advokāts, šķiet, jāatgādina advokatūras pamatprincipi, saskaņā ar kuriem advokāta darbs nav savienojams ar valsts amatpersonas pienākumu pildīšanu. Piemēram, saskaņā ar valsts amatpersonas pienākumu deklarēt savus ienākumus, publiski būs iegūstama informācija, kuras personas ir maksājušas honorāru zvērinātam advokātam. Acīmredzot ministram nav ienācis prātā, ka šāda situācija apdraud visbūtiskāko advokāta un klienta attiecību principu – konfidencialitāti. Līdz ar to, neskatoties uz šo tieslietu ministra «reveransu» kolēģiem, zvērināti advokāti tomēr būs spiesti izstāties no administratoru rindām, zaudējot, iespējams, kvalitatīvāko administratoru korpusa daļu.

Tieslietu ministra priekšlikumi ir izpelnījušies gan nozares speciālistu, gan citu profesionālu juristu kritiku, kas gan ne vienmēr tiek pausta publiski. Iebildumi pret tik pēkšņām fundamentālām izmaiņām maksātnespējas regulējumā ir arī maksātnespējas administratoru profesionālajai organizācijai – biedrībai *Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācija*.

Administratoru asociācija vairākkārtīgi ir vērsusies pie Tieslietu ministrijas ar priekšlikumiem, kas pilnveidotu administratoru darbības regulējuma un uzraudzības sistēmu, taču šie priekšlikumi ilgstošā laika posmā ir palikuši nesadzirdēti. Savukārt Bordāna uzņemtais kurss šajā jautājumā, Administratoru asociācijas ieskatā, ir nepareizs gan pēc formas, gan pēc satura.

Administratoru asociācija kategoriski iebilst administratora pielīdzināšanai valsts amatpersonai. Kā vienu no šāda risinājuma motīviem tieslietu ministrs norāda, ka administratoram savā rīcībā jābūt neitrālam un neatkarīgam. Iespējams, tieslietu ministrs kā persona, kurai nav nekādas praktiskas saskarsmes ar maksātnespējas procesiem, pat nenojauš, ka gandrīz visos maksātnespējas procesos viens no kreditoriem ir valsts, tas ir, Valsts ieņēmumu dienests. Turklāt visai bieži administratori ir spiesti vai nu turpināt vēl pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas uzsāktos strīdus saistībā ar nodokļu summām vai arī uzsākt jaunus. Vai tiešām tieslietu ministrs nopietni domā, ka valsts amatpersona spēs būt neitrāla un neatkarīga tiesiskā strīdā ar valsti, it sevišķi, ja Valsts ieņēmumu dienests būs konkrētā procesa lielākais kreditors?

Izvērtējot maksātnespējas procesa administratora pilnvaras, pienākumus un tiesības, jāsecina, ka tie neatbilst nevienam no likuma «Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonas darbībā» 4.pantā norādītajiem kritērijiem, kas ir pamats personas atzīšanai par valsts amatpersonu. Maksātnespējas administratori neizdod administratīvos aktus, neveic uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas attiecībā pret personām, kas neatrodas to tiešā pakļautībā, kā arī nerīkojas ar valsts vai pašvaldību finanšu līdzekļiem vai mantu.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 64.panta pirmās daļas 2.punktu, pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas administrators lemj par parādnieka saimnieciskās darbības turpināšanu. Respektīvi, administrators var pieņemt lēmumu par to, ka maksātnespējīgā SIA turpina komercdarbību, piemēram, ražo makaronus. Taču, ja administrators būs valsts amatpersona, šāda situācija izvirza interesantus jautājumus, piemēram, vai miltu iepirkšanai būs jārīko iepirkumu procedūra saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu? Tāpat arī neatbildēts paliek jautājums, vai valsts amatpersona drīkst nodarboties ar komercdarbības vadīšanu SIA, respektīvi, vai šādā situācijā nerodas pretrunas ar valsts amatpersonām piemērojamajiem komercdarbības un amatu savienošanas ierobežojumiem. Cik zināms, attiecīgi grozījumi likumā «Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonas darbībā» netiek piedāvāti.

Piemēram, Maksātnespējas likuma 166.panta pirmā daļa paredz administratoram iespēju tiesiskās aizsardzības procesā par savas atlīdzības apmēru rakstveidā vienoties ar parādnieku. Ja pieņemam, ka administrators ir valsts amatpersona, tad uzreiz varam teikt, ka šāda vienošanās nekavējoties ieinteresēs KNAB, jo kā gan amatpersona var vienoties par atlīdzību ar subjektu, kuru tā pārrauga savu pienākumu ietvaros?

Šādu pretrunu vēl ir ļoti daudz, taču tieslietu ministrs tās nevēlas uzklaut, jo acīmredzot ir kāda plašākam personu lokam nezināma pēkšņa nepieciešamība grozīt Maksātnespējas likumu steidzami un tieši tā, kā to ierosinājis tieslietu ministrs. Vai tas ir lobiju – visticamākais, Latvijas Komercbanku asociācijas – pasūtījums, vai kādas paša ministra nerealizētas politiskā kapitāla uzkrāšanas ambīcijas, atliek tikai minēt.

Visbeidzot, attiecībā uz maksātnespējas procesa administratoru sertifikācijas funkciju atņemšanu biedrībai „Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācija” un nodošanu valsts iestādei – Maksātnespējas administrācija, jāuzsver, ka šāds priekšlikums ir bezjēdzīgs un nepamatots, jo par administratoru sertifikācijas procesu un kvalitāti nekad nav bijis nedz sūdzību, nedz iebildumu. Fakts, ka kāds sertificēts maksātnespējas administrators ir rīkojies negodprātīgi, nelielina, ka būtu konstatētas nepilnības sertifikācijas sistēmā, tomēr liek uzdot jautājumus par uzraudzības efektivitāti, kas jau šobrīd ir valsts institūciju pienākums. Līdzīgs risinājums, piemēram, būtu, ja ministrs ierosinātu autovadītāju eksamināciju pārcelt no CSDD uz ceļu policiju tāpēc, ka daudzi autovadītāji, kas ieguvuši autovadītāja apliecību, pārkāpj ceļu satiksmes noteikumus.

Raksta nobeigumā vēlos vēlreiz uzsvērt, ka Administratoru asociācija piekrīt administratoru darbības regulējuma un uzraudzības sistēmas pilnveidošanas nepieciešamībai, taču aicina to darīt saprātīgi un kvalitatīvi, ieklausoties nozares profesionāļu viedoklī un priekšlikumus izstrādājot darba grupās. Iespējams, ir nepieciešama maksātnespējas procesa administratoru likuma izstrāde, jo šādi likumi jau ir citām juridiskajām profesijām – advokātiem, tiesu izpildītājiem, notāriem. Tāpat arī pie jebkuriem šāda rakstura grozījumiem jebkuras nozares regulējumā būtu jāņem vērā tieslietu ministra paša minētā «institucionālā sistēma», tas ir, lai visu veidu juridisko profesiju regulējums būtu saprātīgs, vienlīdzīgs un tiesību principiem atbilstošs, nevis lobiju vai norietošu politiku pēkšņu iedomu rosināts.